

poniedziałek, 28.07.2025

29 lipca, wtorek Wspomnienie św. Marty, Marii i Łazarza

Marta pochodziła z Betanii, miasteczka położonego na wschodnim zboczu Góry Oliwnej, w pobliżu wioski Betfage, odległego od Jerozolimy o ok. 3 km drogi (dzisiaj Al Azarija). Była siostrą Marii i Łazarza, których Chrystus darzył swą przyjaźnią. Wiele razy gościła Go w swoim domu. Św. Łukasz opisuje szczegółowo jedno ze spotkań (Łk 10, 38-42). Martę wspomina w Ewangelii św. Jan, odnotowując wskreszenie Łazarza. Wyznała ona wtedy wiarę w Jezusa jako Mesjasza i Syna Bożego (J 11, 1-45). Ewangelista Jan opisuje także wizytę Jezusa u Łazarza na sześć dni przed wieczerzą paschalną, gdzie posługiwała Marta (J 12, 1-11). Właśnie z Betanii Jezus wyruszył triumfalnie na osiołku do Jerozolimy w Niedzielę Palmową (Mk 11, 1). Wreszcie w pobliżu Betanii Pan Jezus wstąpił z Góry Oliwnej do nieba (Łk 24, 50).

Na Wschodzie cześć św. Marty datuje się od wieku V, na Zachodzie - od wieku VIII. Już w wieku VI istniała w Betanii bazylika na miejscu, gdzie miał stać dom Łazarza i jego siostr. Św. Marta jest patronką gospodyń domowych, hotelarzy, kucharek, sprzątaczek i właścicieli zajazdów. Legenda prowansalska głosi, że po wniebowstąpieniu Jezusa Żydzi wprowadzili Łazarza, Marię i Martę na statek bez steru i tak puścili ich na Morze Śródziemne. Dzięki Opatrzności wszyscy wylądowali szczęśliwie u wybrzeży Francji, niedaleko Marsylii. Łazarz miał zostać pierwszym biskupem tego miasta, Marta założyła w pobliżu żeński klasztor, a Maria pokutowała w niedalekiej pustelni.

W ikonografii św. Marta przedstawiana jest w skromnej szacie z pękiem kluczy za pasem, czasami we wspaniałej sukni z koroną na głowie. Często pojawia się na obrazach również z siostrą, św. Marią. Są prezentacje, w których prowadzi smoka na pasku lub kropi go kropidłem. Nawiązują one do legendy, iż pokonała potwora Taraska. Jej atrybutami są: drewniana łyżka, sztucce, księga, naczynie, różaniec.

Maria była siostrą Marty i Łazarza. Uwierzyła w Chrystusa jeszcze przed wskreszeniem brata (J 11, 1-44). Była tą kobietą, która według słów Jezusa "wybrała dobrą część" (Łk 10, 42), słuchając słów Zbawiciela. To ona namaściła Jego nogi drogocenną maścią nardową (J 12, 3). Według Tradycji Maria i Marta były w gronie niewiast, które pospieszyły do grobu Jezusa z wonnościami.

Po męczeńskiej śmierci archidiacona Stefana i rozpoczęciu w Jerozolimie prześladowania wyznawców Chrystusa, Żydzi wygnali sprawiedliwego Łazarza. Siostry opuściły Palestynę wraz z bratem i pomagały mu głosić Ewangelię w różnych krainach.

Łazarza znamy go z Ewangelii św. Jana (J 11, 1-44; 12, 1-11) jako brata Marii i Marty. Gdy z obawy przed Żydami Jezus przebywał w Zajordanii, dotarła do niego wiadomość o śmierci Łazarza. Powrócił wtedy - po odczekaniu - do Judei i udał się do Betanii. Św. Jan Ewangelista szczegółowo opisuje scenę Jego spotkania z siostrami i dialog z Martą, a następnie głębokie wzruszenie Jezusa i wskrzeszenie Łazarza. Dowiadujemy się także o reakcji Żydów, którzy nie mogli zaprzeczyć faktom, ale jeszcze bardziej znienawidzili Jezusa. Ta niechęć dotknęła także Łazarza. Ewangelista Jan opisuje także inny pobyt Jezusa w domu Łazarza na dzień przed Jego wjazdem do Jerozolimy (J 12, 1-11). Milczenie ewangelii o dalszych losach Łazarza uzupełnili anonimowi pisarze chrześcijańscy.

Na Wschodzie najbardziej znana była legenda, która uczyniła Łazarza biskupem Cypru i tam umieściła jego - drugi - grób. Pewną rolę w rozwoju kultu odegrała też tzw. niedziela Łazarza, jedna z ostatnich niedziel Wielkiego Postu, w którą odczytywano ewangelię o jego wskrzeszeniu i dokonywano skrutynium przed dopuszczeniem do chrztu. Na Zachodzie w cyklu legend prowansalskich i burgundzkich pojawiła się w dość późnym średniowieczu opowieść o skazaniu świętego rodzeństwa z Betanii na wygnanie. Umieszczono ich na statku bez steru, który odepchnięto od brzegu. Po wielu miesiącach tułaczki przybyli oni do Marsylii. Łazarz miał być pierwszym biskupem tego miasta. Inne opowiadania wskazują na Autun i Avallon jako miejsca złożenia jego relikwii.

Równie rozbieżne były daty wspomnień liturgicznych Łazarza. W kalendarzach spotykano je m.in. pod dniem 17 grudnia, 4 maja, 17 czerwca, 16 lub 17 października.

W ikonografii ukazuje się św. Łazarza najczęściej w scenie wskrzeszenia oraz na ucztach w Betanii. źródło: brewiarz.pl